

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
Баранова В.Г.
“ ___ ” _____ 20__ р.

ВИПУСКНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності «Фінанси і кредит»

за темою:

Роль податку на прибуток підприємств в економічному розвитку України

Виконавець

Студентка IV курсу фінансово-
економічного факультету
Мельник Ганна Володимирівна

Науковий керівник

к.е.н., ст. викладач
Мартинюк Ірина Василівна

Одеса 2016

ВСТУП

Актуальність теми. Податки - це необхідна ланка економічних відносин у суспільстві, що виникає з появою держави. Зміна форм державного устрою завжди супроводжується перетворенням податкової системи. З переходом від адміністративно-командних методів управління до економічних суттєво посилюється роль податків, як регулятора економічних відносин.

Виконуючи свої функції держава повинна бути забезпечена відповідними коштами, які зберігаються в Державному бюджеті та інших централізованих фондах. Поповнюватися Державний бюджет та інші централізовані фонди можуть як власними доходами, так і податками, що змушені сплачувати юридичні та фізичні особи. Від легкого для розуміння та раціонального оподаткування залежить не тільки успішний розвиток окремого підприємства, але й держави в цілому.

Основним видом податку, що сплачують юридичні особи є податок на прибуток. Оподаткування прибутку – основний елемент податкової системи будь-якої держави з ринковою економікою. Цей податок історично є центральним в оподаткуванні господарюючого суб'єкта, оскільки показники прибутку традиційно розглядаються як головна характеристика діяльності цього суб'єкта.

Винятковість податку на прибуток полягає в тому, що його будова дозволяє найбільш органічно реалізовувати поєднання фіскальної та регулюючої функцій.

При оподаткуванні прибутку підприємств час від часу виникають питання, що стосуються рівня ставок податку, визначення об'єкту оподаткування, умови надання податкових пільг підприємствам та їх склад тощо. Тому своєчасне вирішення вищезгаданих питань набуває особливої актуальності, як основа вдосконалення та модернізації оподаткування прибутку підприємств та вихід на новий, сучасніший рівень оподаткування України в цілому.

Методологічні та методичні підходи щодо визначення природи податків висвітлені в роботах таких зарубіжних та вітчизняних авторів, як Макконнелл К. Р. та Брю С. Л., Андрущенко В. Л., Василик О.Д., Суторміна В.М., Федосов В. М. Поглиблено вивченням податків у розрізі оподаткування прибутку

займалися багато вчених, зокрема Кейнс Дж. М., Данілов О.Д., Жеребних А.М., Борошок М.С.

Метою випускної роботи є розробка практичних рекомендацій, що стосуються вдосконалення системи оподаткування прибутку підприємств.

Для досягнення заданої мети необхідно вирішити наступні завдання:

- а) розглянути історію виникнення та еволюцію податку на прибуток підприємств;
- б) дослідити теоретичні основи податку на прибуток;
- в) опрацювати діючий механізм справляння податку на прибуток підприємств в Україні;
- г) оцінити фіскальну та регулюючу ефективність податку на прибуток підприємств;
- г) здійснити аналіз системи оподаткування прибутку ДП МТП «Южний»;
- д) проаналізувати зарубіжний досвід щодо оподаткування прибутку податком на прибуток підприємств;
- е) розробити та запропонувати шляхи вдосконалення системи оподаткування прибутку підприємств.

Об'єкт дослідження. Процес оподаткування прибутку підприємств в Україні.

Предмет дослідження. Фінансово-економічні відносини, що виникають між державою та суб'єктом господарювання під час оподаткування прибутку підприємств.

У процесі дослідження використовувалися наступні методи: аналізу (аналіз структури податкових надходжень з податку на прибуток підприємств), синтезу (виявлення впливу податку на прибуток підприємств на формування податкових надходжень у різних бюджетах), графічні (ілюстрація отриманих даних протягом виконання дипломної роботи), логічні (установлення зв'язків податку на прибуток підприємств з бюджетами), історичні (дослідження розвитку та становлення податку на прибуток підприємств в Україні), табличні (зведення отриманих даних протягом виконання дипломної роботи у таблиці), статистичні (дослідження динаміки

надходження податкових платежів з податку на прибуток підприємств у різні бюджети) тощо.

Структура роботи. Випускна робота викладена на 72 сторінках. Вона складається з 3 розділів. Кількість таблиць: 8, рисунків: 16, формул: 2, додатків: 6.

ВИСНОВКИ

Історія податків бере початок з сивої давнини, ще коли зароджувалося суспільство та разом із ним суспільні потреби.

Основною передумовою виникнення податків стало формування міцної держави. Саме на прикладі стародавніх країн прослідковується різноманітність податків та податкових систем, динаміка, а також становлення податків як самостійного інституту в усьому світі.

Податок на прибуток можна вважати дитиною епохи політичного та економічного становлення та розвитку суспільства. Це фіскальний інститут, що притаманний лише високорозвиненим державам за досконалим механізмом функціонування, який потребує осмисленого відношення платників та тих, хто збирає податки до своїх обов'язків та прав.

Щодо України, згідно статті 9.1.1. Податкового кодексу України, податок на прибуток – це загальнодержавний податок.

В історії оподаткування прибутку підприємств в Україні можна виділити 6 етапів:

- а) перший етап – 1991 - 1992 роки;
- б) другий етап – 1992 - 1997 роки;
- в) третій етап – 1997 - 2000 роки;
- г) четвертий етап – 2000 - 2004 роки;
- ґ) п'ятий етап – 2004 - 2010 роки;
- д) шостий етап розпочався у 2011 році та триває досі.

Зважаючи на вищесказане можна говорити про те, що становлення податку на прибуток в Україні це досить не легкий процес. Оподаткування прибутку в своєму розвитку зазнало деяких трансформацій та жодна з них не призвела до виявлення досконалої системи оподаткування прибутку. А значить ми можемо стверджувати, що питання податку на прибуток досі потребує досконалого вивчення.

Податки виступають вагомим фінансовим регулятором соціально-економічних процесів. Окрім того, вони постають не тільки важливим джерелом формування

бюджетних ресурсів, а й ще інструментом державного регулювання доходів платників, інвестицій, нагромадження капіталу, ділової активності, сукупного споживання та інших чинників стабільності, розвитку та цілісності суспільства.

Одним з головних джерел фінансування загальнодержавних потреб є податок на прибуток. Саме тому, його аналіз становить основу для визначення найефективніших моделей збільшення зведеного бюджету та ефективного використання державних потреб.

Податок на прибуток підприємств прямо залежить від кількості активних підприємств, що діють на території України та створюють об'єкт оподаткування даним податком, а саме прибуток. Звісно, що між прибутком підприємств та податком на прибуток підприємств існує пряма залежність: чим вищий прибуток, тим більше податок з такого прибутку. Саме від ефективної діяльності активних підприємств залежать обсяги податкових надходжень з податку на прибуток підприємств до бюджету.

Показником ефективності податкової політики, що впливає на поповнення державних доходів, рівень податкових надходжень як у структурі загального ВВП, так і відповідно на частку ВВП на душу населення виступає податкове навантаження.

Податкове навантаження – це міра, ступінь, рівень економічних обмежень, що виникають внаслідок відрахування грошових засобів на сплату податків, відволікання їх від інших можливих напрямів використання.

Економічний зміст податкового навантаження можна визначити як частку підприємницького доходу, яка вилучається державою в суб'єкта підприємництва через систему податків та зборів до бюджетів різного рівня або як ступінь впливу системи оподаткування на результати діяльності суб'єктів господарювання. Фіскальний вплив на податкову систему країни оцінюється завдяки показнику податкового навантаження.

Аналіз останніх досліджень та публікацій, дані Світового банку свідчать про високий рівень податкового навантаження в Україні. Це призводить до значної тінізації економіки, ухилення від сплати податків та зборів, стримування розвитку

національної економіки, а також погіршення інвестиційного клімату країни. Вихід є із цієї ситуації.

Податкове навантаження має оптимально знизитись як для платників податків, так і для держави. Недоотримання надходжень до бюджетів можна компенсувати за рахунок збільшення кількості платників, розширення бази оподаткування та отримання коштів від податку на нерухомість.

Зниження податкового навантаження на платника звільнить фінансові ресурси, які він зможе використати у виробничих процесах, забезпечить збільшення інвестиційних коштів та підвищить ділову активність підприємства, що сприятиме зростанню обсягів податкових надходжень до бюджетів.

Крім цього, оптимізація податкового навантаження сприятиме зростанню реальних доходів населення, заощаджень домогосподарств, платоспроможного попиту населення, що призведе до економічного зростання в країні.

Вважаємо доцільним закривати неефективні підприємства або продавати їх приватним інвесторам. Це дозволить державі зберегти значні кошти. Приватизація державних підприємств також може поліпшити стан державних фінансів, якщо основними умовами її збільшення будуть економічна доцільність, приріст виробництва продукції, поліпшення фінансового становища реструктуризованих та диверсифікованих підприємств.

Кожна країна будує свою податкову систему з притаманними їй особливостями щодо методики обчислення, стягнення податку та надання певних пільг.

Сьогодні, в умовах глибокої фінансово – економічної кризи, в Україні ми можемо спостерігати значне зменшення податкових надходжень до бюджету, а саме з податку на прибуток підприємств. Така негативна тенденція обумовлена деякими факторами, зокрема:

- а) спадом виробництва;
- б) масштабним тіньовим сектором економіки;
- в) нестабільністю законодавчої бази в розрізі податкового законодавства.

Податкова політика нашої держави значно молодша від її віку, вона все ж таки формується, або для цього робляться спроби. Такий процес побудови, звісно, що має як позитивні, так і негативні сторони. Ми вважаємо, що найбільш негативним аспектом залишається недосконалість та недопрацьованість законодавства, а саме у розрізі податкового.

Незважаючи на те, податкова система, що створена в Україні загалом нагадує побудову європейських податкових систем, окрім того закони, що стосуються питань оподаткування розроблені з урахуванням норм європейського податкового законодавства.

Щодо України – вона обрала для себе проєвропейський шлях розвитку, але все ж таки податкова система наразі носить більш фіскальний характер, що не можна сказати про податкову систему країн Європейського Союзу. На відміну від української податкової системи, податкова система країн ЄС не виступає інструментом підвищення конкурентоспроможності держави, не сприяє підвищенню її ділової активності. Навпаки ж, існуюча система віддзеркалює недосконалість перехідної економіки.

На разі в Україні існує багато проблем, що потребуються негайного вирішення. Усі вони походять з невизначеності на непостійності законодавства. Через цю непостійність бюджет країни втрачає гроші та дає змогу розширюватися тіньовому сектору економіки.

Список використаних джерел

1. Економічна суть податку на прибуток підприємств та його роль в формуванні доходів бюджету України. Механізм функціонування податку на прибуток підприємств в Україні. Основні проблеми функціонування податку на прибуток підприємств та можливі шляхи їх розв'язання [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://osvita.ua/vnz/reports/econom_theory/21946/
2. Данілов О.Д., Жеребних А.М. Оподаткування прибутку та відрахування до цільових фондів: Навчальний посібник. - Ірпінь: Академія ДПС України, 2001. – 459 с.
3. Романюк М.В., Яцко В.Ф. Етапи та фактори впливу на формування податкової системи України // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. - 2002. - № 4. - С.34-37.
4. Закон України “Про оподаткування прибутку підприємств” від 22.05.97 р. № 283/97-ВР зі змінами і доповненнями // Урядовий кур’єр. – 2003. - № 12. – С. 29.
5. Податковий кодекс України. – 2016. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/nk/>
6. Макконнелл К. Р., Брю С. Л. Економікс. — М., 1992. — Ч. II. — С. 390.
7. Податкова система України: Підручник / За ред. В. М. Федосова. — К.: Либідь, 1994. — С. 12.
8. Єщенко І. С, Палкім Ю. І. Сучасна економіка: Навч. посіб. — К.. Вища шк., 2005. — 327 с іл.
9. Економіка підприємства: Підручник / За ред. Акад. С.Ф. Покропивного – 2-е вид., перероб. та доп. К. : КНЕУ.
10. Герасименко П. Податок на прибуток – чинник стимулювання економіки / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zaxid.net/home/showSingle>.
11. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень» у 2016 році №3688/ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/909-19>

- 12.Борошок М.С. Механізм оподаткування прибутку підприємств / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://libfor.com/index.php?newsid=355>.
- 13.Taxation trends in the European Union. Data for the EU Member States, Iceland and Norway [Електронний ресурс] // Eurostat Statistical books. — 2013 edition. — Режим доступу: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-DU-13-001/EN/KS-DU-13-001-EN.PDF
- 14.Звіти Державної Казначейської Служби України [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/publish/category/22813>
- 15.Бюджетний моніторинг: аналіз виконання бюджету [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://www.ibser.org.ua/news/558/>
- 16.Основні показники банківської діяльності України [Електронний ресурс].– Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=36807
- 17.Левченко Н. М. Систематизація методик оцінки податкового навантаження на суб'єктів господарювання / Н. М. Левченко // Сталий розвиток економіки. – 2011. – №6. – С. 270-275.
- 18.Майбуров И. А. Теория налогообложения. Продвинутый курс: для магистрантов, обучающихся по специальностям «Финансы и кредит», «Бухгалтерский учет, анализ и аудит» / И. А. Майбуров, А. М. Соколовская. – М :Юнити-Дана, 2011. – 591с.
- 19.Копчинська К. «Фіскальна ефективність оподаткування прибутку підприємств» - «ЕКОНОМІСТ» •№4•КВІТЕНЬ•2013
- 20.Сибірянська Ю.В., Волочай А.С. «Теоретичні та прикладні аспекти застосування податкових пільг в Україні» - «Фінансова політика». - УДК 336.2
- 21.Довідники пільг, наданих чинним законодавством по сплаті податків, зборів, інших обов'язкових платежів. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://minrd.gov.ua/dovidniki—reestri—perelik/dovidniki-/54005.html>
- 22.Теоретико-прикладні аспекти інвентаризації податкових пільг, передбачених українським законодавством. – Ірпінь : НДІ фінансового права, 2013. – 60 с.

23. Марчак Д. Почему не выполняется госбюджет-2013 / Д. Марчак // Forbes Україна [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://forbes.ua/nation/1359236-pochemu-ne-vypolnyaetsya-gosbyudzhnet-2013>
24. Інформації за даними сайту Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua/>.
25. Уряд скасує більше половини пільг з ПДВ і податку на прибуток // Дзеркало тижня [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dt.ua/ECONOMICS/uryad-skasuye-bilshe-polovini-pilg-z-pdv-i-podatku-na-pributok.html>.
26. О.М. Смірнова, М.В. Стадник «Оцінка ролі податку на прибуток підприємств у забезпеченні економічного розвитку країни».
27. Бухгалтерська, фінансова та податкова звітність ДП «МТП «Южний»» за 2010-2014 рр.
28. Карлін М. І. Фінанси зарубіжних країн : навч. посіб. / М. І. Карлін – К. : Кондор, 2004.
29. Особливості податкової системи Франції [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://banks.eu/cases/info/90/>.
30. Податкова система Японії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.pravo.vuzlib.su/book_z416_page_209.html.
31. Далєвська Т.А., Гороховська Ю.І., Чигрин В.В. «Податок на прибуток підприємств як інструмент наповнення бюджету» - «Глобальні та національні проблеми економіки». - УДК 336.22(045).
32. Оподаткування компаній в Гонконзі [Електронний ресурс]. – <http://www.conceptconsult.ru/offshore/regniz/reghk/tax/>
33. Естонія: ставка прибуткового податку – 26% [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/media-tsentri/novini/print-55555.html>.
34. Податки в Іспанії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.abcspain.ru/nalogi-v-ispanii/>.

35. Никитин С. М. Налоги в системе государственных финансов / С. М. Никитин, Е. С. Глазова, М. П. Степанова // Деньги и креди. – 2007. – № 11. – С. 15-17.
36. Пансков В., Налоги и налоговая система / Пансков В. // Актуальные проблемы экономики. – 2006. – № 3. – С. 42-45.
37. Куманов В.Д. Податкова система: проблеми та напрямки розвитку// Збірник студентських наукових праць ОНЄУ, випуск №3, 2014-2015рр..
38. Проценко М.О. Проблеми та шляхи вдосконалення системи адміністрування податку на прибуток в Україні// Реформування податкової системи України в контексті глобалізаційних викликів: зб. матер. наук.-практ. інтернет-конференції, 21 листопада 2014 р. / Держ. фіск. служб. України, Нац. унів. ДПС України, Наук.-досл. центр з проблем оподатк. – Ірпінь, 2014. – 271 с.
39. Кромаренко О.А. Основні проблеми ухилення від сплати податків// Реформування податкової системи України в контексті глобалізаційних викликів: зб. матер. наук.-практ. інтернет-конференції, 21 листопада 2014 р. / Держ. фіск. служб. України, Нац. унів. ДПС України, Наук.-досл. центр з проблем оподатк. – Ірпінь, 2014. – 271 с.
40. Мінфін проти запровадження в Україні податку на розподілений прибуток [Електронний ресурс] // "Дебет-Кредит" український фінансово-бухгалтерський портал. – 2015. – Режим доступу до ресурсу : <https://news.dtkr.ua/ua/taxation/profits-tax/35191>.
41. Симоненко В., «Удосконалення фінансово-економічної бази бюджетів України», журнал «Економіка України». - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.acrada.gov.ua/control/main/uk/publish/article/35883;jsessionid=E8AD55BF0599F2858A59C1671C9D3EC8>
42. Газарян С.К., Кирилов О.Д., Чернякова Т.М. «Проблеми в оподаткуванні прибутку підприємств», журнал «Інноваційна економіка». [Електронний ресурс]. -
Режим доступу: http://www.rusnauka.com/34_NIEK_2010/Economics/75407.doc.htm